

SPOROČILO ZA JAVNOST - 31. 03. 2022

Odgovor Inštituta Lutra na navedbe ministra Vizjaka v medijih

Ministrova zavajanja v izjavah za Slovensko kroniko (RTVSLO), 29. 3. 2022:

1. Po presoji ministra Vizjaka vsebine projekta LIFE BEAVER niso več potrebne in, cit.: *"niso v korist bobra, ampak v korist nevladne organizacije, ki ji predlagam, da pridobi kaka sredstva tudi na trgu, ne samo iz davkoplačevalskih virov"*.
2. *"Če je inštitut začel dejavnosti pred tem in brez podpisane (sofinancerske, op. Lutra) pogodbe, je to počel na lastno odgovornost in tveganje"*.
3. *"Kdorkoli me pozna, ve, da nisem maščevalen človek. Če bi bilo to res v ozadju, potem ne bi nobene pogodbe sklenili z Lutro, pa smo jo."*

Ad. 1:

Tako minister Vizjak osebno kot tudi Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju Ministrstvo) v izjavah za javnost vztrajno ponavljata, da sofinanciranje projekta ni več aktualno, ker so se bobri že preveč namnožili. Projekt je podprla Evropska komisija ravno zato, ker smo v prijavi projekta utemeljili potrebo po ukrepanju zaradi hitrega širjenja in naraščanja bobrove populacije ter naraščajočih konfliktov. **Projekt vendarle ni za bobra, ampak je predvsem namenjen ljudem in zmanjšanju konfliktov.** Bober ne potrebuje »zaščite«, ampak ustrezne ukrepe, ki bodo zmanjševali konflikte, pri tem pa je osnovno izhodišče poznavanje vrste in njene ekologije (torej izobraževanje na vseh ravneh). Gre za predstavitev izjemno kompleksnih povezav v ekosistemu, ki potrebuje dobro komunikacijsko podporo, brez katere sobivanje ljudi in bobra ni mogoče. Potreba po dobri komunikaciji izhaja tudi iz Strokovnih podlag ZRSVN, na katere se Ministrstvo sklicuje.

Sofinanciranje projekta LIFE ni in ne more biti namenjeno delovanju organizacije. Projekt ima jasne cilje, določeno časovnico in pričakovane rezultate ter podrobno in zaprto finančno konstrukcijo. Upravičenost porabe sredstev zelo podrobno preverja Evropska komisija: vsa sredstva, ki jih projektu namenijo Evropska komisija, sofinancerji in prijavitelj s partnerji, morajo biti porabljena transparentno in učinkovito ter izključno za namene projekta. **Inštitut Lutra mora kljub morebitnemu sofinanciranju Ministrstva zagotoviti tudi svoja sredstva v višini 130.833,80 €.** V primeru, da Ministrstvo projekta ne bo sofinanciralo, mora Inštitut Lutra zagotoviti 225.267,00 €, partner Gozdarski inštitut Slovenije pa 68.535,00 €.

Znano je, da je Slovenija pri črpanju evropskih sredstev med manj uspešnimi državami, Inštitut Lutra pa je glede na število odobrenih LIFE projektov med najuspešnejšimi organizacijami v Sloveniji.

Iz evropskih skladov smo v času našega delovanja sami, s pomočjo projektnih partnerjev ali kot zunanji sodelavci **pridobili že več kot 8,2 mio €**. Projekti zagotavljajo delovna mesta, plačani so vsi davki in prispevki (davkoplačevalski denar!), velik del tega evropskega denarja pa konča pri slovenskih podjetjih, ki s svojimi storitvami sodelujejo pri doseganju projektnih ciljev.

Med letoma 2004 in 2021 je skupni promet Inštituta Lutra znašal skoraj 2,6 mio €. **Približno 50 % sredstev smo pridobili na javnih razpisih (za skupno 24 projektov)**, večino od tega iz programa LIFE (53 %), drugo **polovico sredstev pa z delom na trgu**. Donacij je v vseh teh letih bilo zgolj za vzorec. **Več kot 40 % sredstev**, ki jih pridobimo na trgu, porabimo za **vlaganje v neprofitne projekte**, ostalo pa za pokrivanje stroškov, ki v teh projektih niso upravičeni.

Skupni prispevek Ministrstva v projekte LIFE, pri katerih je bil Inštitut Lutra prijavitelj ali partner, je doslej znašal 656.480 €, prispevek Evropske komisije pa več kot 2,7 mio €. Od leta 2004 je Inštitut Lutra od Ministrstva prejel 194.144,58 € za sofinanciranje LIFE projektov in 87.038,67 € na razpisih Ministrstva za projekte nevladnih organizacij. Doslej nismo niti od Ministrstva niti od drugih javnih institucij nikoli pridobili nenamenskega sofinanciranja, zato je trditev, da živimo na račun davkoplačevalcev, povsem neresnična in zavajajoča. **Vsa sredstva Ministrstva, ki smo jih prejeli kot (so)financiranje projektov, predstavljajo zgolj 11 % celotnega prometa Inštituta Lutra.**

Trditev Ministra Vizjaka, da pridobivamo sredstva samo iz davkoplačevalskega denarja, je torej laž.

Ad. 2:

Po našem vedenju **so se vsi LIFE projekti v Sloveniji pričeli pred podpisom sofinancerske pogodbe** z Ministrstvom (sofinanciranih je bilo več kot 30 LIFE projektov). Doslej je bilo samoumevno, da dogovor o sofinanciranju velja. Vsak prijavitelj gradi finančno konstrukcijo glede na razpoložljiva sredstva in če Ministrstvo obljubi sofinanciranje projekta, prijavitelj sredstva tudi pričakuje. **Brez vsebinske in finančne podpore Ministrstva projekta LIFE BEAVER na Evropsko komisijo sploh ne bi prijavi.** Najprej smo se za sofinanciranje dogovorili med pripravo projektne prijavnice (in vsebino uskladili), kar dokazuje podpisano pismo podpore. Prav tako smo se s pravočasno in popolno vlogo prijavi na javni poziv Ministrstva za sofinanciranje LIFE projektov; javni poziv med drugim navaja, da bodo

sofinancirani VSI od Evropske komisije potrjeni projekti. Zakaj bi nas torej skrbelo, da pogodba o sofinanciranju projekta ne bo podpisana?

K začetku del na projektu nas obvezuje pogodba z Evropsko komisijo, v kateri je časovnica del natančno določena. Zato smo s projektom začeli po načrtu, 1. septembra 2020.

Ad. 3:

Minister pravi, da odrekanje sredstev ni maščevanje, ampak osebi, ki bi še sodnikom »trla jajca«, težko verjamemo...

Pogodba, o kateri govori minister, je bila sklenjena na podlagi izbora Inštituta Lutra (kot ponudnika storitev na trgu!) za javno naročilo št. 430-5/2022-2550: »Vzpostavitev in izvajanje monitoringa populacij bobra in vidre v sezonah 2022/23 in 2023/24«, ki ga je objavilo Ministrstvo. Naloga monitoringa vrst Natura 2000 (tudi vidre in bobra) je obveza za vse države članice EU, Slovenija pa je pri zagotavljanju monitoringov v krepki zamudi. Za vidro in bobra od določitve Natura 2000 območij (leta 2004) ni bil opravljen niti državni pregled stanja vrst, kaj šele monitoring. Zato je takšna naloga obveza naše države.

Sedež: Pot ilegalcev 17, 1210 Ljubljana, **Poslovni račun:** SI56 3000 0011 2669 416 (Sberbank banka d. d.);

Identifikacijska številka: SI-26257491; **Matična številka:** 1304658

tel.: +386 1 512 70 20, **GSM:** 041 705 613, **e-mail:** info@lutra.si,

URL: <http://www.lutra.si/>, [URL:http://www.aquaviva.si/](http://www.aquaviva.si/) [URL:http://izobrazevanje.lutra.si](http://izobrazevanje.lutra.si)

Zavod je registriran pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, št. reg. vložka: 1/30704/00

Odgovor Inštituta Lutra na sporočilo za javnost Ministrstva za okolje in prostor, objavljenega 28.03.2022 na portalu Ministrstva

V sporočilu za javnost Ministrstvo navaja, da bi »znesek torej več kot 1 mio evrov bi bil s to pogodbo namenjen spoznavanju in razumevanju vloge bobra v ekosistemu, ocenjevanju vrednosti ekosistemskih in bobrovih storitev pri vzdrževanju mokrišč in zagotavljanju čiste vode, izobraževanje in ozaveščanje ciljnih skupin o vlogi in pomenu prisotnosti bobra, kar neposredno nima povezav z zaščito bobra, temveč gre za sofinanciranje akcij, ki ne bodo ključno pripomogle k sprejetju strategije, temveč za delovanje nevladne organizacije.«

Vrednost projekta je 913.861 € in ne več kot 1 mio evrov. Ministrstvo nenadoma ne razume več povezave med »spoznavanjem in razumevanjem vloge bobra v ekosistemu, ocenjevanju vrednosti ekosistemskih in bobrovih storitev pri vzdrževanju mokrišč in zagotavljanju čiste vode, izobraževanjem in ozaveščanje ciljnih skupin o vlogi in pomenu prisotnosti bobra« in varstvom vrste. Kot Ministrstvo že samo ugotavlja, bober ne potrebuje »zaščite«, ampak ustrezne ukrepe, ki bodo zmanjševali konflikte, pri tem pa je osnovno izhodišče poznavanje vrste (torej izobraževanje na vseh ravneh), kar je skladno s Strokovnimi podlagami ZRSVN, na katere se Ministrstvo sklicuje.

Ministrstvo je samo predlagalo, da v projekt vključimo tudi oceno vrednosti ekosistemskih storitev mokrišč in bobrovih aktivnosti, saj bo tako lažje utemeljevalo usmeritve politik na področju varstva narave, voda, kmetijstva in podnebnih sprememb. Pomemben del projekta je tudi **priprava modela trenutne in prihodnje razširjenosti bobra** in conacija Slovenije glede na sprejemljivost pojavljanja bobra, predvsem z vidika možnih konfliktov, ki je več kot dobrodošel rezultat za pripravo strategije.

Navedbe Ministrstva, da ima resne zadržke glede sofinanciranja projekta zaradi »znatnega povečanja prisotnost bobra v naravi, nastanka škod, spremenjenih pričakovanj deležnikov ipd.« ter »nastale potrebe po ustreznem (pre)oblikovanju politike do te živalske vrste« niso smiselne in kažejo na ministrovo nepoznavanje projekta, saj v projektu naslavljamo ravno te vsebine. Gre za informacijski projekt in ne za projekt, namenjen izključnemu varstvu oziroma povečanju populacije vrste. **Vrsta se sama uspešno širi in ne potrebuje posebnih ukrepov za izboljšanje naravnega okolja, potrebno pa je izboljšati bobrov »družbeni habitat«.** Potreba po projektnih aktivnostih je v projektni nalogi utemeljena ravno s hitrim širjenjem vrste in rastjo populacije, povečanjem konfliktov in potrebami deležnikov; vse to je bilo jasno že ob prijavi projekta v letu 2019 in je morda novost zgolj za ministra Vizjaka.

Ministrstvo je v pismu podpore projektu med drugim navedlo, da podpira projekt in da bo uporabilo rezultate projekta v procesu priprave politik za varstvo narave, okolja in blaženja/prilaganja na podnebne spremembe ter za nadaljnje načrtovanje upravljanja z

bobrom. V letu 2019 pripravljene *Strokovne podlage za načrt ohranjanja in trajnostnega upravljanja bobra (Castor fiber) v Sloveniji*, ki jih je pripravil Zavod za varstvo narave Slovenije, poudarjajo pomen stalne komunikacije, izobraževanja in ozaveščanja na vseh ravneh; ravno to je eden od osnovnih namenov projekta LIFE BEAVER. Projekt je mednarodne narave in vključuje sodelovanje širšega kroga strokovnjakov za bobra v Evropi. V slovenski prostor prinaša pregled (v obliki priročnika) in praktično predstavitev učinkovitih ukrepov za zmanjševanje konfliktov z bobrom ter nas ponovno uči, kako sobivati z njim. Med pomembnimi rezultati projekta so tudi:

- Smernice za prihodnjo strategijo upravljanja z vodami v zvezi z ohranjanjem bobrov, mokrišč in obrežne vegetacije ter za zmanjšanje konfliktov med človekom in bobrom zaradi poplav, ki jih povzročajo bobri;
- Smernice za prihodnjo kmetijsko politiko v zvezi z ohranjanjem bobra, mokrišč in obvodne vegetacije in zmanjšanje konfliktov med človekom in bobrom;
- Strokovni predlog za spremembo obstoječih spodbud/odškodninskih shem in ukrepov za zmanjšanje konfliktov.

Da so komunikacijske in izobraževalne aktivnosti potrebne, kaže tudi **javnomenjska raziskava**, ki smo jo že pripravili v sklopu projekta LIFE BEAVER. Opravljena je bila med kmeti, splošno javnostjo in izbranimi deležniki (upravljavci zavarovanih in Natura 2000 območij, kmetijskimi svetovalci KGZ in uslužbenci Zavoda za gozdove RS) in je pokazala relativno slabo poznavanje vrste. Tako je npr. na vprašanje, če se bobri prehranjujejo ribami, pritrdilno odgovorilo kar 45 % splošne javnosti, 33 % kmetov ter 28 % izbranih deležnikov; nadaljnjih 33 % splošne javnosti, 22 % kmetov in 11 % upravljavcev je odgovorilo z »ne vem«. Kar 90 % deležnikov, 62 % kmetov in 61 % splošne javnosti je izrazilo zanimanje po več informacijah o bobrih.

Ker tako ministrstvo kot tudi mediji navajajo napačne informacije o financiranju projekta, smo pripravili podrobnejši pregled finančne konstrukcije projekta LIFE BEAVER:

Vrednost projekta: 913,861 € (100 %)

Projektna vrednost slovenskih partnerjev: 637.262,00 € (70 % projekta)

- Inštitut Lutra: 484.963 €
- Gozdarski inštitut Slovenije: 152.299 €

Projektna vrednost hrvaških partnerjev: 276.599,00 € (30 % projekta)

- Fakultet šumarstva i drvene tehnologije (HR): 152.482 €
- Muzej Ivanić-Grad: 124.117 €

Prispevek Evropske komisije: 491.647 € (53,80 %)

- Inštitut Lutra: 259.696 €
- Gozdarski inštitut Slovenije: 83.764 €
- Fakultet šumarstva i drvene tehnologije (HR): 82.198 €
- Muzej Ivanić-Grad: 65.989 €

Predvideno sofinanciranje Ministrstva za okolje in prostor (SI): 124.893,00 € (19,60% deleža slovenskih partnerjev)

- Inštitut Lutra: 94.433,20 €
- Gozdarski inštitut Slovenije: 30.459,80 €

Vložek partnerjev (ob sofinanciranju MOP): 297.321,00 € (32,53 %)

- Inštitut Lutra: 130.833,80 €
- Gozdarski inštitut Slovenije: 38.075,20 €
- Fakultet šumarstva i drvene tehnologije (HR): 70.284 €
- Muzej Ivanić-Grad: 58.128 €

Vložek partnerjev (brez sofinanciranja MOP): 422.214,00 € (46,20 %)

- Inštitut Lutra: 225.267 €
- Gozdarski inštitut Slovenije: 68.535 €
- Fakultet šumarstva i drvene tehnologije (HR): 70.284 €
- Muzej Ivanić-Grad (HR): 58.128 €